

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Izgubljeni sin.

Poleg hinavščine ni morda nobena druga slabost človeku tako prirojena, kakor škodoželjnost. Izkušnja uči, da čim bolj glasno kdo zatrjuje, da nima teh občedloveskih slabosti, tem bolj jima je udan. S tema lastnostima tekmuje le še nizkotnost v mišljenju. In to ne samo v zasebnem, temveč posebno še v javnem življenju. Balkan balkanskim narodom, je zatrjeval grof Berchtold vsak dan in vsak dan so metali njegovi organi bojujočim se balkanskim Slovanom polena pod noge. Na Ballplatzu je vladalo mišljenje kakor pri tistem kmetu, ki nima mirnega spanja, če uspeva pšenica na sosedovi njivi. Ker živi v Avstriji mnogo Srbov, bi človek mislil, da smatra vlada za svojo dolžnost, skrbeti za to, da se jim dobro godi in da se udobno počutijo kot avstrijski državljani. Na Dunaju so pa mnenja, da obstoji vladina modrost v tem, da se Srbom v Avstriji ne da njihovih pravic, da pa se ovira razvoj Srbstva sploh in sicer ne samo v mejah države, ampak tudi izven njenih mej. Ne samo avstrijskim Srbom, ampak tudi Srbom v kraljevini se mora slabo goditi, to zahteva avstrijski državni interes.

V tej smeri vodila se je dunajska politika in je srečno obsedela med dvema stoloma. Naše sovražstvo do Srbov nam je vcepilo prijateljstvo do Bolgarov. Naj izide bolgarska kriza kakor hoče, v turški vojni so si Bolgari zasigurali zgodovinsko ime žilavega, hrabrega, vztrajnega in požrtvovalnega naroda.

Pri vsem priznanju teh lastnosti pa se vendar ne more tajiti, da so imeli pri velikih bitkah s Turki tudi srečo. Velike bitke odločujejo večkrat majhni slučaji, skoro ravno tako, kot dobri načrti, inteligentni oficirji, hrabro moštvo in dobro orožje.

Ko so bili Bolgari na vrhuncu svoje sreče, je mislil grof Berchtold, da ima dvojno železo v ognju; Bolgare proti Srbom in Rumune proti Rusom.

Poznejši zgodovinarji bodo dokazali, koliko zaslug ima grof Berchtold, da so Rumuni začeli rožljati z orožjem, ko so Bolgari in Srbi še oble-

gali Odrin. Nobenega dvoma pa ni in to so njegova glasila javno priznala, da je imel namen, pospeševati ali ustvariti Veliko Bolgarijo, da pritisne Srbe na steno.

To pa je politika, ki je morala ujesti samo sebe. Ta politika je v takem notranjem nasprotju, da se je morala sesesti na kup. Velika Bolgarija ogrožuje namreč ne le Srbijo, katero sovražimo, ampak tudi Rumunijo, katero ljubimo. Če dobe Bolgari premoč nad Srbi in Grki, potem ne pozna človeške narave, kdor dvomi o tem, da bodo pokazali kremplje tudi Rumunom. Rumuni bi morali biti udarjeni s popolno slepoto, če bi bili šli še z naprej taki politiki na lim. In tako so morale nastati posledice, ki so bile neizogibne. Pri rešitvi desterskega vprašanja očitali so nam Rumuni, da smo premalo podpirali njihove težnje, Bolgari pa, da smo nastopili proti njim. Po ulicah v Bukareštu so se razlegali klici o perfidni Avstriji in v Sofiji zopet se nam je očitala, da je naša profekcija stala Bolgarijo Dester in okolico. In ko je bila turška vojna končana, se je šele pokazalo, kako pogubni so dunajski nasveti za bolgarsko politiko.

Ko je bil srbsko-bolgarski spor na vrhuncu, so sklenili ministerski predsedniki balkanskih držav skupno konferenco, da se spor poravna mirnim potom. V tem trenutku je označil grof Berchtold svoje stališče, da imajo Balkanske države pravico, rešiti svoje spore tudi z mečem. To je sicer umevno samo ob sebi, ali v tem trenutku je učinkovalo, kot bakla, vržena v smodnik. In žrtev tega koraka je bila Bolgarija. Namignilo se ji je, da je ona največ žrtvovala v vojni, da naj poskusi s silo vzeti po Grkih in Srbih zasedeno makedonsko ozemlje, da se tak poizkus mora posrečiti in da bo Bolgarija to ozemlje, iz katerega je preprodila Grke in Srbe tudi obdržala. In kakor izgubljenemu sinu ni ugajalo več na očetovem domu, in ga je ošabnost gnala v svet, tako so Bolgari pozabili, kako bratsko in požrtvovalno so ravnali Srbi proti njim, ko so krvaveli pred Odrinom, ne da bi bili že takrat zahtevali revizijo prvotne pogodbe, ki je bila po ustanovitvi Albanije itak razveljavljena.

V domnevi, da so nepremagljivi, so napadli brez napovedi vojne Grke in Srbe in so bili od obeh poraženi. In ker so po stari svoji metodi zavlačevali Rumune, so ti šli čez Donavo ter so zasedli tiste kraje, ki so jim bili obljubljeni v desterski pogodbi. Na jugu pa so se začeli gibati Turki ter zahtevajo Tracijo do Marice nazaj. In Bolgarija, ki je uničila Turka ter si hotela podjarmiti ves Balkan, je danes, kakor izgubljeni sin, ko se je vrnil holan, reven in razočaran na očetovi dom. Njihove armade so razbite, korak za korakom se umikajo, Grki in Srbi, Rumuni in Turki pa prodirajo brez boja v bolgarsko ozemlje. Car Ferdinand je zelo prebrisan človek in ima z Dunajem intimne zveze. Ali v tem kočljivem trenutku ga je zapustila vsa lokavost.

Ko je vsled raznih intrig padel previdni Gešov in je prišel na krmilo vihravi, po londonskih markizah razvajeni Danev, se je polastila mrzličnost bolgarske armade in ko je bila ta poražena, prosil je Danev pomoči v Peterburgu in ne na Dunaju. Gotovo je, da bo Bolgarija sedaj mnogo tistega sveta izgubila, kar se ga ji je ponujalo potom poravnave; gotovo tudi, da je bolgarska premoč na Balkanu zlomljena za vedno. Danes prosi ponosna Bolgarija za mir in je poslala mirovne delegate v Niš.

Srbija, proti kateri so bili naperjeni vsi Berchtoldovi naperi, bo največ profitirala. Zopet je na obzorju balkanska zveza, v katero bo vstopila tudi Rumunija. Bolgarija bo le en del te zveze in ne njena odločujoča moč. In tako zna vnovič prelita kri roditi za prihodnost dober sad.

Preteklost in sedanjost.

Vsem nam je še v živem spominu, kako so pričetkom letošnjega leta in tudi še kasneje donele bojne trombe po vsem nemškem časopisju. To je bilo takrat, ko so Srbi baje našega diplomatičnega zastopnika v Prizrenu, znanega Prochazko, oropali moštva, pretepli in naposled ubili. Stroga inkvizicijska preiskava pa je končno do-

PODLISTEK.

Na blejskem otoku.¹

Dragotin Kette.

S ponižno sklonjeno glavo
sem stopil v Marijin hram,
uprl oči v Brezmadežno . . .
ne mislite, da se baham!

Ponižno sklonjeno kleči
pobožno ljudstvo v klopeh;
nekteri drže se žalostno,
no — drugi drže se na smeh.

Tam gori zre pa Davidinja
po beli cerkvi dol.
O ko bi res le živa bila,
zaslužila bi prestol!

In sedel in gledal sem, kako
lepo molilo si ti,
pobožno ljudstvo romarsko,
za božje milosti.

Najprej je prišla, Bog ve, Bog ve,
al' angeljček ali demon —
prijela za vrv je s prebelo roko
in tenko zaklenkal je zvon.

„Oj sveta božja Porodica!
Pred svetoj velikoj nočjoj
ostavil me je; da vrne se, daj
galažni stotnik moj.“

Kako me je vozil po tihih vajah
ta bleđi, prekrasni mož . . .
Kaj ne, o božja Porodica,
da me uslišala boš?“

No, druga pride ženka stara
s tresočo koščeno roko,
da tudi ona zacingla
in milost veliko dobo.

„Prišla sem stara revica
na zvonček zacingljat,
da šel bi iz osme šole moj sin
v ljubljanski lemenat.“

Pa prej je mislil biti kaplan,
pa zdaj noče slišati več!
O daj, da bi Dunaj in doktor in jus
in druge skušnjave šle preč!“

In tretji se bliža gorjanski kmet
in prime nerodno za vrv,
v oltar upre zaupljivi pogled
in tožno namrši obrv:

„Oh, padarji jo zdravijo
s planinskimi rožicami,
a vendar nič ne opravijo —
umrje ubožica mi!“

Pa če bi umrla ženica moja,
kdo naj bi tolažil njih jok?
Pomislil o mati Jezusova,
da imam pet majhnih otrok!

In ako bi nosil Jezuščka
z osličkom le Jožef samo,
pomislil, kako bi pač Jožefu
nerodno in težko bilo!

Oh, daj da ozdravi ženica moja,
in jaz obljubim ti v dar
tri srčka voščena in tebi v čast
šest belih sveč v oltar!“

Četrti nastopi — kdo je pač to?
četrti bil sem jaz,
ki sem prijel za milostno vrv
in gledal v Madonin obraz:

Čuj! Ljubita sinčka mater bolno
in jo tolažita,
a med seboj se hudo, hudo
ta sinčka sovražita.

In pride k majki prvi sin,
zdravil najboljših nesoč,
in z drugimi pride drugi sin,
ko bliža temna se noč.

„Na, majka, sprejmi zdravila le-ta,
gotovo ozdravela boš!“
„„Kaj tvoja, moja vzela bo
iz lepih planinskih rož!““

„Seveda, seveda, le proč od nje,
Na, majka, to-le pij . . .!“
„„Nikdar tega ne dopustim!““
brat drugi govori.

Tako se brata prepirata,
a majka umira med tem!
A jaz, ki ljubim jo tudi gorko,
pribežal sem k tebi sem.

O sveta božja Porodica,
usmili, usmili se nas!
Sprijazni brata sovražnika,
saj je že zadnji čas . . .

¹) Iz knjige: „Bled v pesmi“, katera izide te dni v tiskarni „Sava“ v Kranju.

gnala, da so Srbi ta posel res le „baje“ upravili, to se pravi, da se gospodu Oskarju Prochazku ni nič zgodilo, razen, če ga je zadel kak grd pogled tužnega Srbina, ko je šuntal Albance proti njim. Niti tepen ni bil, niti kastrirali ga niso in najmanje so ga še ubili. A nemško časopisje, na čelu ji katoliška „Reichpost“ so kar besneli. Malodane so strmoglavili Berchtolda, ker ni takoj napovedal vojne Srbiji. In tudi Conrad je moral takrat marsikako bridko požreti. Iz dozdevnega Napoleona je postal naenkrat velika strategična ničla.

In komaj se je razkril ta velikanski, od gospoda Kanye uprizorjeni in od dunajske „Reichpost“ kolportirani švindal — smo imeli že takoj drugega na obzorju. Sedaj smo hoteli fabricirati svetnike in žrtva so bili Črnogorci. Ubogega patra Paliča so masakrirali. Na drobno so mu polomili rebra in ko je imel že vse polomljene, so ga postavili na noge in ga prebodli od zadaj z bajonetom. Kar lasje so se nam ježili ob takih grozodejstvih. Menda je bilo vse to tako strašno, da je pisala „Neue Freie Presse“, da tem grozovitostim ni najti primere niti v onih časih, ko sta kristjane preganjala Nero in Dioklecijan.

Ni nam treba povdarjati, da je bil seveda tudi to le švindal, zopet uprizorjen od gospoda Kanye.

Kakor rečeno, je v tistih časih vseprek vpilo in zmerjalo na Srbe ter Črnogorce in vse Slované. Nemški listi so pisali, da grozodejstva kriče po osveti in kar javno se je zahtevalo, da moramo upasti v Srbijo, da moramo upasti v Črnogoro in pobiti in vse postreljati, kar tam doli leze in gre.

To je bilo takrat!

Danes pa vemo za slučaj, ki ni samo izmišljotina gospoda Kanye, ki se je resnično pripetil v Seresu. Grozodejstva so to bila, a le ena razlika je! Ta grozodejstva niso uprizorili Srbi, nego — Bolgari. A razen suhoparnega poročila, ni izbruhnili nikak ogenj ogorčenosti in bojne trombe nemškega časopisja ne trobijo fanfar. A naj govori o teh grozodejstvih predvsem uradno poročilo iz Soluna:

„Takoj, ko se je izvedelo o dogodkih v Seresu, ki so vsebovali neupoštevanje avstro-ogrške zastave in oškodovanje avstro-ogrskih podanikov, se je napotil tukajšnji generalni konzul Kral v Seres. Naznanil je to grškim vojaškim oblastim, ki so mu dali na razpolago vojaški avtomobil.

Ko so dospeli v Seres, je bil del mesta še zavit v gost dim, ker se je širil ogenj, ki so ga zanetili s petrolejem bolgarski vojaki in komitači, daleč naokrog. Posebno dolgo so gorele zaloge tobaka. Prihod avstro-ogrške generalnega konzula je uplival na naše podanike zelo pomirjevalno, ker so bili radi prestanega strahu in šikan še zelo izmučeni. Avstro-ogrška vlada jim je dosedaj nakazala, kot prvo pomoč 5000 K.

O dogodkih samih je naslednje poročati: Bolgarsko vojaštvo je zapustilo Seres takoj, ko je izvedelo o porazu bolgarske armade pri Lahani. To je bilo v noči od 4. na 5. julija. Kasneje pa so se vrnili na griče pred mesto, ter jeli brez vzroka obstreljavati mesto, dobro vedoč, da ni niti enega grškega vojaka v mestu. Več

oddelkov s častniki in tudi komitači so vdrli v mesto ter pričeli zažigati, ropati in klati. Spoznalo se je več častnikov. Osebito se je odlikoval tajnik generala Vulkova.

Kmalu so obkrožili tudi hišo avstro-ogrškega vice-konzula Zlatka, v kateri so iskali zavetja Avstriji, nekoliko Nemcev, sorodniki konzula in več Grkov, skupaj morda kakih 150 oseb. Na hiši je vihrala avstro-ogrška zastava. Ko so hoteli bolgarski vojaki udreti v hišo, jim je zaklical konzul Zlatko, da imajo respektirati avstro-ogrski konzulat. Vojaki pa so mu klicali nazaj, da ga to nič ne briga.

Nato je Zlatko odprl duri in z avstrijsko zastavo v rokah in s pripetimi odlikovanji in redi na prsih je hotel Bolgare poučiti, da se ne smejo dotakniti tujega konzulata. A sedaj so ga ogrožali vojaki z bajoneti in prisilili, da se je hiša izpraznila. Na to so jo zažgali in pogorela je do tal.

Konzula Zlatka so peljali z drugimi na hrib Daoutli. Med potjo so mu večkrat žugali s smrtjo. Bolgarski častniki, ki so jih srečavali, niso hoteli intervenirati. Končno so jih vendar izpustili po prizadevanju prejšnjega policijskega šefa v Seresu, Karagioseva, in ko so moški oddali ves denar in žene vse svoje nakitje.

Med ropanjem so se doigrali strašni prizori. Tri deklice, ki so pobegnile na streho neke hiše, so bile tamkaj umorjene. Železna vrata tobačnih skladišč so se razstreljevala z dinamitom, da so lahko zažgali tobak. Med prizadetimi je tudi ogrska tvrdka Hertzog.

Seres je na leta uničen in avstrijski podaniki, kakor Parisi, Duros in drugi so postali siromaki. Mohamedancem in Španjolcem se ni zgodilo nič hudega. Največ so trpeli Grki, kojim so Bolgari zažgali in porušili tudi vse cerkve. Škoda, ki jo trpe avstro-ogrski podaniki še ni določena, znašala pa bo gotovo nad štiri milijone kron. Kar Bolgari niso mogli odnesti so uničili.“

Tako uradno poročilo! In vzlic dokazanim grozodejstvom in neupoštevanjem avstrijske zastave in avstrijskega imetja ter vzlic pretenja s smrtjo, se naši oficijozni niti ne zmenijo za te dogodke. Dočim so v slučaju Prochazka upili, da bo naš prestiž vrag vzel, ako ne napravimo kazenske ekspedicije v Srbijo in dočim so pri patru Paliču kričali, da je verski čut vsega avstrijskega prebivalstva krvavo žaljen, če Črnogorce ne poteptamo, ni o enakem upitju sedaj ničesar slišati. Dasiravno so zasmehovali avstrijsko zastavo in avstrijskega zastopnika, je naš prestiž intakten in tudi verski čut našega avstrijskega katoličanstva ni prav čisto nič užaljen, čeravno so Bolgari požigali cerkve in morili duhovnike.

In to se vidi vsakemu mislečemu človeku nekako sumljivo. Zakaj se je svojčas Srbom in Črnogorcem nprtilo naravnost izmišljene stvari in zakaj so se sedaj kar zamolčala resnična grozodejstva Bolgarov? Odgovor leži v dejstvu, da je bolgarski car — nemški knez! Leta 1880. je bil Ferdinand Koburški še častnik. Služil je v Lincu na Gornjem Avstrijskem in nadvojvoda Ivan — poznejši Ivan Orth — ki je bil takrat njegov divizionar — se je pri vsaki priliki norčeval iz njega. Že takrat je

bila znana njegova častihlepnost. Ko se je raznesla vest, da Ivan sam nekoliko misli na bolgarski prestol, je posegel po intrigi Kallaya in Koburžana Bismarck vmes — in Ferdinand je postal knez Bolgarov. Vso njegovo politiko do današnjih dni je vodila zgolj častihlepnost. Njegovo ime naj bi bilo pridobilo večjo čast in slavo! Delal je za nemštvo in ne za bolgarski narod. Spretno je porabljal vsako priliko in tudi prestop k pravoslavni cerkvi mu ni postal težak, da je le dosegel svoje cilje. In tudi sedaj ni varoval koristi svojega naroda, tudi sedaj je poslušal le glas iz avstrijskega zunanega ministrstva in — padel je. Mož, ki si je domišljjal, da postane balkanski Bismarck, ne dosega niti — našega Berchtolda.

In tu tiči vzrok molčanja dunajskih oficijozov in nemškega časopisja. Naši nasveti so bili, ki so privedli Bolgarijo na rob propada. Nam se imajo Bolgari v prvi vrsti zahvaliti, da so pretakali potoke krvi proti svoji volji na macedonskih bojiščih brez uspeha, ali bolje — za nevspehe.

Tu imamo zopet dokaz, da se v naših visokih političnih glavah še ni začelo daniti. Od Andrassyja sem sovražni naš zunanji urad Srbijo brez povoda. In čeravno čestita naš sivolasi vladar kralju Petru, naši diplomaciji le ne gre v glavo, da zahteva takorekoč naš življenski obstoj prijateljstvo s Srbijo. Grof Aehrenthal je odprl Avstriji novo pot na Balkan, a ogrski agrarci so jo zopet zaprli. Bognedaj, da bi postala Avstrija industrijska država in preskrbljevala slovanski Balkan z našo industrijo. Saj bi potem tudi nekaj srbskih prašičev prestopilo našo mejo in pri tem bi ogrskim velekapitalistom morda odpadel vsako leto kak tisočak. In Aehrenthal ni bil mož, da bi bil Hohenbluma in agrarske izkoriščevalce poučil, da Avstrija lahko živi tudi brez njih profitov. Boljša se mu je zdela pot, ki jo zvesto hodimo še zdaj: Po malem dražiti, razburjati in druge države podpirati s slabim svetom proti Srbiji. A tako, kakor je ta naša politika doživela še povsod poraz — počenši s Solferinom in Königgrätzom pa do danes — tako občuti te naše slabe nasvete sedaj tudi Bolgarija.

POLITIČNI PREGLED.

Mirovna pogajanja.

Čeravno so že pred nekaj dnevi dospeli bolgarski pooblaščenca v Niš, da se pogajajo z nasprotniki o miru, vendar ni opaziti pri pogajanjih nobenega napredka. Nasprotno se poroča, da trajajo med Srbi ter Grki na eni in Bolgari na drugi strani neprestani boji, za katere noče prevzeti odgovornosti nobena stranka. Zdi se, da si prizadevata obe stranki neposredno pred pogajanjem kak odločilen uspeh na bojnem polju, ki naj podkrepiti zahteve pogajajočih se diplomatov. Kakor je posneti iz nasprotujočih si bojnih poročil, ni nobeni stranki uspelo prizadevanje po odločilnem uspehu. Medtem pa vedno bolj raste nevarnost situacije, v katero je prišla Bolgarija vsled visokoleteče trmoglavosti svojih državnikov, ki so že v duhu gledali, kako gospoduje Velika Bolgarija nad celim Balkanom. Turki so zasedli ne samo Dedeagač, Dimotiko, Odrin in Lozengrad, ampak udrli

Na Košuto.

Utisi.

Poleti in ako je vreme lepo do pozne jeseni, vidimo v prijaznem gorskem trgu Tržiču ob sobotnih večerih veliko hribolazcev vseh stanov, kateri odhajajo po končanem delu v tovarnah in pisarnah na krasno Begunšico, Košuto, Storžič, Križko goro, Dobrčo in druga, bližje Tržiča ležeča gorovja in planine, da se tam gor v svežem gorskem zraku razvedre in od trudapolnega dela odpočijejo.

Veselje je gledati, te večinoma mlade ljudi, opravljene po turistovski ali pa tudi navadno, kateri z očitnim veseljem in veselim petjem odhajajo iz že v mrak zavitega trga. Eni gredo po državni cesti proti sv. Ani, drugi po občinski poti proti Puterhofu ali Lomu.

Spremimo te vesele hribolasce po Šentanski dolini na Košuto. Državna cesta se vije od Tržiča proti severozapadu. Zraven nje teče bistri, šumeči potok Mošenik, kateri se v Tržiču porabi za gonitev mnogih strojev v različnih tovarnah. Od „žnidarja“ pelje pot čez kraj, kjer je stal nekdanji Tržič, mimo posestnika Blejca, Sajmena in Matičevca ter dalje po gozdu do planinske kočice Kofca, od koder se pride po markirani stezi v približno eni uri na vrh Košute.

V kraju, kjer je stala stara naselbina Tržič, se vidi še dandanes golo kamenje, med tem ogromne skale, katero se je pred več stoletji vsled potresa odtrgalo od Košute ter podsulo celo dolino z naselbino vred.

Tisti čas je peljala še samo tovarna pot čez Ljubelj. In kakor stari, v Šentanski dolini živčici

ljudje pripovedujejo, je ravno, ko se je del gore Košute z groznim ropotom valil v dolino, jahal po tovarni poti čez Ljubelj neki plemič. Misleč, da bodo vse gore skupaj padle in da je nastal sodni dan, je obljubil, da sezida, ako pride še živ na Korotansko stran, cerkvico na čast sv. Ani pod Ljubeljem. To je pozneje po srečnem prihodu v svojo domovino tudi res storil. Tako je nastala cerkvica sv. Ane tam gor visoko pod Ljubeljem.

Svet spreminja svojo obliko. Človek tega zaradi prehitrega življenja niti ne opazi. Pove pa mu zgodovina „učiteljca človeštva“: Tam kjer je bilo nekdanje veselo življenje, kjer se je razlegal glas kovaškega kladiiva in smeh kovača, z veseljem kovajočega konje tovarnikom, da so mogli ž njimi čez visoki Ljubeljski prelaz, tam je sedaj vse tiho in mirno; le kup kamenja pričča, da je tu bil svet enkrat drugačen. Take in enake misli se vsiljujejo človeku ko hodi po teh krajih.

Od tu pelje pot više in više do zadnjega človeškega bivališča, posestnika Matičevca, odkoder je še eno uro hoda, večinoma po gozdu, na planino Kofca. Na levo Košuta, skalnata stena, mejnik med Kranjsko in Koroško, bivališče divjih koz, katere zdaj pa zdaj sprožijo pri svojem strmem potovanju kamenje v nižavo.

Bila je krasna, jasna mesečna noč.

Objela nas je tihota gozda. Drevje je videti obsežnejše, grmičevje večje. Nad nami so se veje košatih smrek spojile, da je videti, kakor teman obok, skozi katerega se tu pa tam prikrađe kak blede lunin žarek in ako pade na majhne smrečice in grmičke, je videti, kakor da bi preprežala vse bela tanjšica.

Lepo je hoditi v takih nočeh po gozdu. Svež, čist zrak, napolnjen s prijetno dišečim smrekovim vonjem. Ta tihota, kako dobro dé človeku! To navidezno spanje narave, kako pomirjevalno vpliva na živce.

Približavši se koči, so se čuli že glasovi živinskih zvoncev. Tudi v koči, akoravno je šele ena ura zjutraj, se čuje precej glasno govorjenje došlih ali pa celo noč že v koči bivajočih hribolazcev.

Koča na Kofcah je z vsemi potrebščinami preskrbljena od 15. junija do 15. septembra. Sedanji oskrbnik kočice si je nabavil celo gramfon. Kako povzdigne človeka, ko začuje v tem čistem gorskem zraku zvoke „Sokolske koračnice“, „Lepe naše domovine“ i. t. d.! Umevno je, da se tudi kakšen valček oglasi. Kje je tedaj utrujenost težavne poti?

Od kočice se pride lahko in brez nevarnosti na Košuto.

Kdor je že bil na vrhu Košute v jasni mesečni noči, gotovo ne bo nikdar pozabil tajinstvene občutka, ki se ga je polastil ob pogledu na čarobni svet. Na jugu stoji Storžič s svojo špičasto, visoko proti nebu molečo, sivo glavo, na jugovzhodu se vidi še tupatam beli Grintovec, zobu podobni Stegunek stoji na vzhodu, proti severu se razprostira Koroška, na zahodu stoji očak Triglav. Videti je kakor oče med svojimi otroci: najvišji med vsemi. Vse kakor v spanju, obsevano od hladnih luninih žarkov, pokrito z belim tankim pajčolanom. Tihota in mir je povsod. Le včasih se odvali kamenček na severni strani gore. Padajoč vedno nižje, spravi polno drugih večjih sosedov

so čez staro bolgarsko mejo. Iz te stiske naj pomore Bolgariji

Ferdinandovo pismo,

ki ga je poslal bolgarski car rumunskemu kralju Karolu, v katerem ga prosi z ozirom na stare prijateljske odnose med Bolgarijo in Rumunijo za sklep miru. V pismu se izrecno povdarja, da Bolgarija ne namerava izkoristiti miru z Rumunijo v ta namen, da nadaljuje s Srbijo in Grki vojno do končnega uspeha. Uvažuje to prošnjo je poslal rumunski kralj črnogorskemu, srbskemu in grškemu kralju telegram, v katerem priporoča, da se ustavijo sovražnosti pred pogajanjimi o premirju in začasnem miru. Ta rumunski predlog se do zdaj ni sprejel niti od srbske, še manj pa od grške strani, ker je po dosedanjem neodkritosrčnem postopanju Bolgarije opravičena bojazen, da Bolgari namenoma zavlačujejo mirovna pogajanja, hoteč pridobiti čas za vojne operacije. Srbi in Grki zahtevajo, da naj se sklene premirje in mir istočasno, dočim predlaga bolgarski ministrski predsednik Radoslavov, podpiran od Rumunije, sklepanje o premirju in razoroženju v Nišu, v Bukarešti pa sklepanje o začasnem miru, ki ga naj potrdi v Londonu konferenca velesil. To nasprotje v srbsko-grškem in bolgarskem stališču tvori za uspešna pogajanja večjo oviro kot pa

Bolgarski pogoji,

ki ne nudijo Grkom in Srbom zaželjenih pridobitev. Grkom ponujajo Bolgari Solun z zaledjem do Seresa, dolino Strume do Tsagesija, dočim ostane pristanišče Kavala Bolgarom. Bolgarija ne plača nobene vojne odškodnine, kakor tudi ne prevzame nobene odgovornosti za škodo, katero so povzročili v mestih vzhodne Macedonije komitaši. Grške zahteve še niso znane, ker jih naznanijo oficijelno šele pri pogajanjih v Bukarešti, vendar pa se zagotavlja, da stremijo po ravnotežju na Balkanu, da nimajo namena zapreti Bolgarom pot do Egejskega morja. Kar se tiče srbskih teritorialnih zahtev, obstaja med vojaško stranko in Pašičem nasprotje. Dočim vojaški krogi nekoliko pretiravajo zahteve, je izkušen diplomat Pašič mnenja, da naj zahteva Srbija z ozirom na lažjo ustanovitev druge trdnjše balkanske zveze proti Bolgariji dobro zavarovano (strategično) mejo in pa Vardarsko dolino, ki je za gospodarski razvoj Srbije življenjskega pomena, odkar ji je zaprla Avstrija z avtonomno Albanijo prosto pot do Jadranskega morja. V diplomatskih krogih se splošno sodi, da v zadevi razdelitve ozemlja Rumunija posreduje med nasprotniki.

Turki v Bolgariji.

Skoraj neverjetno se glasi vest, da je prodrla tepena turška vojna na ozemlje stare Bolgarije. Bolgarsko prebivalstvo hiti pred groznimi Turki proti Sofiji, kjer se nahaja že nad 60.000 beguncev, ki zahtevajo kruha. Dasi ravno povzročajo Turki bolgarski vladi za enkrat največje težave, se vendar dozdeva, da so dobili Bolgari od velesil zagotovilo, da se bodo morali umakniti Turki za mejo Enos-Midia, kakor jo je določila svoječasno konferenca veleposlanikov v Londonu. Glede tega, kdo da prisili Turčijo, da spoštuje sklepe

seboj. Še en ropot, katerega odmev udarja ob sive strme stene, pa zopet je ista tišina kakor prej: kamenje je padlo v propad in tamkaj ostalo pri tovariših, ki so že prej napravili isto pot.

Toda naenkrat lahen pih, dihlijaj, kmalo drugi, tretji... vedno močnejši. Luna je ravnokar zašla za Begunščico. Tema — toda le trenutek. Na vzhodu žarek svita — še majhen, komaj viden, počasi pa vedno svetlejši. Nebo, prej temno-višnjevo, postaja lazurno. Obrisi gora postajajo vidnejši; kotline se ločijo od sten. Kar je bilo videti kot v sanjah, postaja sedaj resnica. Izza Grintovca se pokaže solnce. Izprva kot polovično kolo, toda čimdalje večje. Ko padejo prvi žarki solnca na vrhove sosednih gora, je videti, kakor bi iste bile posute s srebrnim prahom.

Nepozabni trenutki življenja v tem krasnem svetišču narave! Ob takih trenutkih bi človek pokleknil na zemljo in objel prst — mater, ter klical: Kako skrivnostna si ti, kako čudoviti so tvoji pojavi, nerazumljiva so zame tvoja pota. Mati, moja mati, zakaj ne morem vekomaj gledati tebe, tvojo luč!...

Po preteku pol ure smo bili že na planinici Pungertnik. Živina se je pasla. Čul se je vrisk pastirjev. Akoravno je v dolini ob tem času že poletje, je bila tu šele pomlad! Cela planina je bila posejana z drobnimi cvetkami, ki so bile okrašene z rosnimi kapljicami, katere so se lesketale v solnčnem svitu kot dragulji.

V turistovski koči smo se odpočili in pokrepčali ter na to odšli mimo planine Zalipotok prot Puterhofu, od koder je bilo še uro hoda nazaj v Tržič.

Evrope, si velesile še niso na jasnem. Eni naglašajo, da naj to dosežejo velesile skupno z diplomatičnim posredovanjem; če bi pa to ne izdalo, naj se pritisne na Turčijo z finančnim pritiskom na ta način, da zapro vse države denarja potrebni Turčiji blagajne. V tretji vrsti bi prišla v poštev brodovna demonstracija velesil pred Carigradom. Zdi se pa, da si Rusija od skupnega koraka ne obeta mnogo. Zato se pripravlja, kakor je to storila svoječasno Avstrija v zadevi Skadra, da na svojo roko napravi red s Turčijo. Na turški meji v Aziji že stoji mogočna ruska armada, da udre v turško Armenijo ter jo obdrži toliko časa, da se umakne turška vojska za mejo Midia-Enos. Zasedenje Armenije bi utegnil biti začetek konca turškemu gospodstvu v Aziji. Najnovejša je pa vest, da hočejo pomoči Bolgarom iz stiske Rumuni, kojih vojska naj vzame Turkom zopet Odrin in druga mesta ter jih zapodi proti Carigradu.

Deželnozborske volitve na Goriškem.

Do zdaj so bili izvoljeni v deželni zbor goriški pri prvih volitvah trije laški klerikalci, iz splošne kurije prideta dva slovenska klerikalca; pri ožjih volitvah med novostrujarjem dr. Brecljem in neodvisnim kandidatom Kovačem je zmagal zadnji. Dne 24. t. m. so se vršile volitve v kmečkih občinah, pri katerih so bili izvoljeni v Furlaniji kandidati laških klerikalcev. V slovenskem delu kmečkih občin sta izvoljena naprednjaka dr. Gregorin in Dominko. V drugih volilnih okrajih bo ožja volitev med klerikalnimi novostrujarji in naprednjaki. Padli so vsi dosedanji klerikalni poslanci, med njimi vsi deželni odborniki.

Tržaški deželni zbor

se je sešel dne 23. t. m. k zborovanju. V tržaškem deželnem zboru sedi 61 Lahov, 12 Slovencev in 7 socijalnih demokratov. Po konstituiranju in običajnih pozdravah se je prva seja zaključila.

Kriza na Hrvatskem.

Slaboznani komisar Cuvaj je odstopil in bil povišan v baronski stan. Naslednik mu je madjaronski baron Škerlec, ki ima nalogo da kot kraljev komisar doseže spravo med Ogrji in Hrvati. Sprava se ima vršiti na podlagi državne skupnosti med Ogrsko in Hrvatsko na ta način, da dovoli Ogrska Hrvatom ugodnosti na gospodarskem polju. Zlasti je baje pripravljena ogrska vlada umakniti najstrožje določbe železničarske pragmatike, ki daje madjarščine absolutne pravice na hrvatskih železnicah. Da doseže spravo, se hoče Škerlec poslužiti starega sredstva in narediti razdor med Srbi in Hrvati s tem, da se opira pri svojem vladanju izkjučno na Hrvate.

Razmere na Češkem.

Ker deželni odbor češki ne more dobiti denarnih sredstev za upravo dežele, bode najbrže odstopil višji deželni maršal Lobkovic in z njim drugi člani iz konservativnega veleposestva. Na ta način bi bil prisiljen odstopiti celi deželni odbor. Na njegovo mesto namerava vlada postaviti upravno komisijo, ki bo obstojala iz državnih uradnikov. Ta komisija se ne bo imela boriti z denarnimi težavami, ker bo zvišala neustavnim potom deželne doklade in naklado na pivo. Hrvatskemu komisarijatu se pridruži komisarijat na Češkem!

Narodno-gospodarstvo.

Olajšave v pisemsko-brzovjavnem prometu.

Od 1. aprila t. l. je vpeljalo trgovinsko ministrstvo, vpoštevajoč želje trgovskih interesentov, pisemske brzovjavke. To so brzovjavke, ki se oddajajo po noči proti nižji pristojbini in ki se dostavljajo v namenilnem kraju adresatom potom navadne pošte. Sprva so se smele oddajati take brzovjavke le pri onih poštinih uradih, ki so imeli uradne ure za sprejem brzovjavk vsaj do 10. ure zvečer. Zdaj se oddajajo lahko tudi pri onih uradih, ki zaključijo poslovanje ob 9. uri zvečer. Uradniki telegrafirajo te brzovjavke od 8. ure zvečer dalje, sprejemajo jih pa že ob 6. uri zvečer. Take brzovjavke se smejo oddajati pri uradih, ki imajo do 11. ure po noči odprto, do 10:30 zvečer, pri ostalih uradih do sklepa uradnih ur.

Državna obrtna šola v Ljubljani. Prihodnje leto bo obsegala obrtna šola nastopne oddelke: stavbno-obrtno šolo; delovodsko šolo za mehanično-tehnične obrte; delovodsko šolo za elektrotehniko; mojstrsko šolo za stavbno in pohištvno mizarstvo; strokovno šolo za lesno in kamneno kiparstvo; specialne tečaje za obrtnike; javno risarsko in modelirsko šolo; žensko obrtno šolo in strokovne tečaje za izobrazbo učiteljstva na obrtnih nadaljevalnih šolah. Stavbno-obrtna šola obsega pripravljalni tečaj in dva strokovna tečaja, ki trajajo za vsakega navedenih obrtov po pet mesecev (od dne 3. novembra do konca). Pouk je teoretičen in praktičen. Za sprejem je treba prosilcu dokazati, da je star 17 let in da se je izučil onega obrta, v katerem se želi dalje izobraževati. Vpisovanje v stavbno-obrtno šolo se vrši v dneh 29., 30. in 31. oktobra. — Delovodska šola za mehanično-tehnične obrte in delovodska šola za elektrotehniko pripravljata obiskovalce za njihov prihodnji poklic, da lahko

postanejo samostojni mali obrtniki, delovodje, monterji, strojni risarji i. dr. Učna doba traja dve šolski leti. Pouk je teoretičen in praktičen. Za sprejem je treba dokazati, da je učenec star 17 let in da se je izučil kakega kovinarskega obrta. Vpisovanje v ta dva oddelka se vrši 15. in 16. septembra. — Mojstrska šola za stavbno in pohištvno mizarstvo nudi mizarškemu pomočniku priliko, da se v svojem obrtu više izobrazbi in se usposobi za vodjo kakega obrtovanja. Pouk traja en cel letni tečaj. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. — Strokovna šola za lesno in kameneno kiparstvo daje svojim učencem obrtniško izobrazbo v lesnem in kamenem kiparstvu. Posebno goji cerkveno smer ter upošteva dotične težnje in navade v deželi. Ob sprejemu je prosilcu dokazati, da je zadostil ljudskošolski dolžnosti, da je dovršil 14. leto svoje dobe. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. — Ženska obrtna šola obsega tri oddelke, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje obleke in za vezenje. Vsak oddelk ima dva letnika, ki trajata po deset mesecev, vrhu tega ima vsak oddelk tudi enoletni ateljski tečaj za absolventinje. Pouk je teoretičen in praktičen. Za sprejem je treba dokazati, da je prosilka zadostila ljudskošolski obveznosti in da je dopolnila 14. leto. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. — Javna risarska in modelirska šola daje absolventom zavoda priliko, da se vadijo in izpolnjujejo v risanju in modeliranju. Pouk se vrši vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne. Konec.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 21. julija 1913

Pšenica	100 kg	K	23.—
Rž	" "	"	22.—
Ječmen	" "	"	20.—
Oves	" "	"	21.—
Koruza stara	" "	"	21.50
Koruza nova	" "	"	19.50
Ajda	" "	"	24.—
Proso	" "	"	21.—
Deteljno seme	" "	"	—.—
Fižol ribničar	" "	"	—.—
Fižol koks	" "	"	—.—
Grah	" "	"	—.—
Leča	" "	"	—.—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	—.—
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3.50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1.80
Govedina II.	1 "	"	1.72
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1.80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1.80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2.20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1.70
Jajca	7 kom.	"	—40

Na tedenski semenj v Kranju, dne 21. julija

1913 se je prignalo: 103 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 0 glav hrvaške govedi, 4 telet, 167 prešičev, 0 ovca. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 60 glav domače govedi, 0 glave bosanske govedi, 0 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 86 v za pitane vole, 82—84 v za srednje pitane vole, 78—80 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1.— za teleta, K — za prešiče pitane, K 1.50 za prešiče za rejo.

DOPISI.

Iz Križev pri Tržiču.

Najnovejši akt nestrpnosti in maščevalnosti našega župnika Zabukovca. Govori se po Križah — in to že splošno, potem mora biti pač res — da je naš župnik v zadnjem času prepovedal vsem svojim Marijinim ženam, da ne smejo občevati z liberalci. Če bi se pa katera pregrešila zoper ta ukaz, izpovedati mora svoj greh, da dobi zaslužno pokoro. Še več! Nekí „deviči“ je prepovedal celo, da ne sme v cerkvi stati poleg deklice, ki se ne meni za Marijino družbo in tudi ni članica te družbe. Javnost naj sodi sama, kam bo dovedlo to podivjano hujskanje; mi povemo temu nevrednemu namestniku božjemu samo toliko, da se prizadeti za njegove prepovedi, in njegove marinarice brigajo toliko, kot za lanski sneg.

Najbolj v želodcu pa leži župniku „Sava“. Ni mu všeč, da prinaša resnične slike iz naše občine ter si upa kritizirati njegovo „pastirovanje“. Tako je zapovedal vsem ženam, naj „Savo“, čim pride na dom po pošti, vržejo takoj na ogenj. Ali mož se je zmotil. „Sava“ je vkljub tem pri nas tako priljubljena, da se vsako nedeljo vsa razpada in romá od hiše do najzadnje gorske kočice. Še celo marinarice se pehajo za njo, in fajmoštrovi najhujši podrepniki jo kradejo po naprednih gostilnah. Škoda 10 vin., ki jih da rajše za frakelj jeruša. Da, da, naj ropoče župnik na

priznanci, na zborovanjih in v spovednici, kolikor hoče, ti preklicani liberalci rastejo ko gobe po dežju.

Smili se nam pa le naš gospod župnik. Dosedaj je bral vsako nedeljo po dve maši, sedaj je pa našel, da ima toliko posla, da ga druga maša vendar malo preveč utruja. Vendar pa se je izjavil, da bi pridigoval rad še ob 10. uri, to se pravi, imel politični shod. In pomislite ljudje božji, da ima res mnogo dela. Od 7. zjutraj pa do 8. zvečer ima vsako nedeljo polno župnišče babnic — opravljivk, ki mu donašajo raznovrstne pregrehe župljanov. Razen tega pa mora imeti med tem časom vsaj en politični shod popoldne, da pouči babnice še večje hudobnosti, držati mora device trdo na vajetih, da se mu katere ne izpreže, študirati mora občinske zadeve, da tem lažje dere kmeta, učiti se mora postav za mirovno sodišče, da more soditi svoje uporne kmete, premišljevat mora načrte za novi poštni urad, ker mu je stari naenkrat za nič, itd. Ali ni to res malo preveč za njegovo maziljeno glavico?

Staviti pa si upamo vprašanje: zakaj ste pa pognali kaplana, če imate res preveč posla? Ali morebiti zato, ker je Vašo primadono poučil, da mu za mesečnih K 50 — lahko tje in sem tudi očisti čevlje in obleko? Ali raditega, ker se Vam ni hotel podati popolnoma pod kopito, da bi agitiral in dražil kmete in hujskal enega na drugega, kakor delate to Vi? Ali mogoče zato, ker je včasih okregal devičarje in jih poučil, kako grda lastnost je obrekljivost? Mislimo, da so bile vse te za nepolitikujočega duhovnika strašne pregrehe (?) vzrok, da je šla pritožba v Ljubljano. Kaplan se je umaknil v pokoj, ostal nam je pa zdražbar Zabukovec, ne župnik. Vrhutega se pa še pritožujete, kako sovraženi ste v naši fari. Povemo Vam, da ve vsak otrok, da so Vas sovražili povsod, kjer ste še pasli koštrune, in tudi ne verujemo, da bi Vas kje v prihodnosti ljubili. Upamo namreč, da ostanete pri nas vsaj toliko časa, da ljudstvo do dobra spregleda in uvidi, koliko zla napravi samo en politikujoč duhovnik. Potem se pač ne bo pustilo tako slepo komandirati od župnišča.

Imamo pa za našega župnika dober svet. V Križah živi še drug duhovnik, vpokojeni župnik Oranič. Kaj pa če bi ta bral 10. mašo? Ali tega župnik Zabukovec ne bo pripustil nikdar. Gosp. Oranič mora maševati že ob 7., samo da mora neubogljivi kmet, ki noče iti k jutranjim mašam, hoditi v Tržič. No, pa pokazati zna konečno tudi kmet svoje rožičke. Kaj če bi si enkrat kmet zmisllil, da kaplana ni, in da pade kaplanov offer v župnikov žep? Če bi se spomnil in zahteval drva, ki jih je podaril kaplanu, nazaj, oziroma da zahteva, da se drva prodajo in skupiček naloži za bodočega kaplana? Večno kmet ne bode slep, in da bi dopustil, da bi kuril nepriljubljeni Zabukovec z njegovimi drvimi, ali da bi njegov ajmoht kuhal z njegovimi drvimi šnops, to ne verujemo. Se po ušesih Vam bo zvenelo, gospod župnik!

V nedeljo smo imeli pri nas komedijo. Na Benskovem vrtu se je vršila veselica v prid bolniške blagajne Jugosl. strokov. zveze, in prišlo je baje med ajmohtom do pretepa. Kakor se čuje, so enega mladeniča prav temeljito oklali na katoliški podlagi in — seveda — v večjo čast božjo. Ko se malo natančneje o stvari informiramo, bomo tudi obširneje poročali.

Gorenjska Sokolska Župa.

Bratje in sestre!

Dne 3. vel. srpana 1913 vrši se zlet „Gorenjske Sokolske župe“ v prijazni Radovljici.

Mesto Radovljica se ponaša po pravici s svojo krasno okolico. Krogorazgled od zavišnelih gorá in hribocev ob Štajerski meji na vzhodu pa do snežnikov velikanov z očakom Triglavom na zahodu je bajnovitno zaokrožen po slikovitih Karavankah naslanjajočih se na eni strani ob završetek Julijskih alp ter spajajoč in združujoč se na drugi strani z veličastnimi Kamniškimi planinami; obznožja tega gorskega panorama ti zelené bujni travniki in pašniki, obetajo ti zlatega klasja rodovitne njive, med njimi pa so razvrščeni gosti vrtovi s plemenitim sadjem ter temno borovje, smrekovina in svetlejša rast mehkega lesa. Skozi to čudokrasno sliko pa se vije srebrni pas toli opevane Save. Pogosto završi sever zvrh planin in nam prinaša v dolino turbno pesem o bratih onkraj gorovja, o našem tužnem Korotanu, kjer so gospodovali v lepših časih zgodovine slovenskega naroda po cesarju potrjeni slovenski vojvode . . .

Toda čuj! Ali ne budijo spomin na nekdanjo našo slavo in moč v tvoji duši vere, žive vere v skorajšnjo vstajenje narodove veličine, ali ti ne vzbudi silni piš krepkih naravnih sil zavesti, da je ni zapreke, ki bi se ne dala premostiti, samo če te je trdna volja premagati, ne pa omagati?

„V zdravem telesu bivaj zdrav duh!“

Ravnajmo se Sokoli po tem preizkušenem navodilu in zasijala bode tudi slovenskemu narodu lepša bodočnost, kadar nam posije zlato sonce v živo ravan, kadar prežene krepki sever hudourne oblake raz čelo naših vršacev.

Tyrš veli: Tam svet hne,
Kam se sila napre.“

Ta sila, nevzdržana in vedno krepkejša bodi nam vodnica v prosep in blagor naroda, iz katerega smo se narodili.

Vabljeni ste vsi, ki čutite slovansko, naročito vabljeni je celokupno Sokolstvo, osobito vse slovenske sokolske župe, dolžnost pa je vseh sokolskih društev v „Gorenjski Sokolski Župi“, da se do zadnjega brata in sestre polnoštevilno udeležijo tega župnega zleta ter polože ondi svoj letni račun, kakor ga polaga leto za letom vsak dober in premišljen gospodar o prošlem svojem delovanju. Bilanca je odvisna od vašega dela in truda, ker le od tega zavisi uspeh.

Naj že izpade račun kakorsibodi, letna bilanca nam bodi kažipot za bodočnost, bilanca nas uči, kje je v prihodnje popravljati, boljšati in s tem napredovati. Napredek, vsepovski napredek je naš smoter, ki edini vodi do končnega cilja, ki si ga je zastavilo Sokolstvo: vzgojiti narodu krepkih in značajnih mož!

S takim stremljenjem in takim razpoloženjem pri delu pa bodemo menda vendar nekoč mogli reči, da so naši sokolski računi kakor Črtomirova — pisma, prosta zmote vsake!“

V tej nadi vas bratje in sestre podpisano predsedstvo vabi na župni zlet 3. vel. srpana 1913 v prijazno Radovljico, trdno prepričano, da opravčite v vas stavljeno zaupanje, da „Sokol“:

„strašljivca v celem ni imel števili!“

V to ime vsem bratski Nazdar!

Predsedstvo „Gorenjske Sokolske Župe“.

DNEVNE VESTI.

Naše pomilovanje. Dobri ljudje smo sicer liberalci in čestokrat v lastno škodo le preradi pozabimo na storjene nam krivice. Ker pa nismo hinavci, se moramo vendarle obtožiti, da se tudi v nas vzbudi večkrat slabost človeške narave in pojavi prijetni občutek zadoščenja, če se političnemu nasprotniku pripeti kaka nezgoda. Taka čustva so nas navdajala, ko smo na prvem mestu predzadnjega „Gorenjca“ čitali izjavo, katero je moralo objaviti uredništvo, da se izogne neprijetnim posledicam neopravičenih napadov na „Okrajno bolniško blagajno v Kranju“. Toda kmalu je zopet zmagala dobra stran naše narave in v srce se nam je začel smiliti nesrečni junak, ki je nakopal „Gorenjcu“ in sebi strahovito blamažo. Ne mislimo na g. dekana Koblarja, ki bi bil lahko zabil to neprijetno nezgodo, a je morda namenoma za nekaj časa prepustil vodstvo „Gorenjca“ novi moči, da jo čimpreje spravi v slepo ulico in tako dokaže, da drugi še z manjšo srečo operirajo v Kranju, kakor on sam . . . Mogoče g. dekane „Gorenjčeva“ izjava ni prijela nič manj kakor nam. Naše pomilovanje velja le ubogemu Vinku Marinku, kateremu je „Gorenjčeva“ izjava zadala če ne smrtno, pa vsaj tako težko rano, da se mu v Kranju ne bo več zacelila. Smili se nam mož, ki je pri nas tako lepo pričel svojo karijero. Poln upov in smelih načrtov je prišel lanskó jesen v Kranj. Takoj so ga postavili na čelo „Meščanske zveze“. Čutil se je poklicanega, da pripelje naše mesto v naročje S. L. S., za kar so se drugi trudili zaman. Ustanovitev „Pomožne blagajne“ mu je bil dobrodošel povod, da je napovedal boj na nož stari „Okrajni bolniški blagajni“, ki se nahaja v naprednih rokah. Vživel se je v ulogo Sherlock Holmesa in stikal je ponoči in podnevu po grozodejstvih, katere je po njegovem mnenju zakrivila bolniška blagajna, oziroma njeno načelstvo. Prvi neuspehi mu niso vzeli poguma, ojunčili so ga le še bolj. Od petka do petka je postajala polemika v „Gorenjcu“ ostrejša in mi smo pomalem prilivali olja v ogenj . . . Skoro štiri mesece je vodil katoliški junak to križarsko vojno in napisal je poleg neštetihih notic nič manj kakor 14 dolgovoznih člankov zoper „Okrajno bolniško blagajno“ in dve odprti pismi na načelnika Pirca. Ker so Marinkovi pozivi našli pri načelništvu gluha ušesa, se g. Vinko ni mogel več brzdati, postajal je vedno nesposobnejši ter predrznejši in pretiti je začel celo z državnim pravdnikom. Ni se hotel ozirati na naše dobrohotne migljaje in to je bil začetek konca njegove slave. Ko se je čutil zmagovalca na celi črti in je v zvezi z deželnim odbornikom dr. Peganom na shodu v ljudskemu domu udrihal brezobzirno po bolniški blagajni in sestavljal tribunal, ki naj bi preiskal vsa zlodejstva in zlomil vrat blagajničnemu načelništvu, so se že začeli zbirati nad njegovo glavo črni oblaki. Prizadeti funkcionarji „Okr. boln. blagajne“ so se naveličali. Marinkovih prismodarij in so po dr. Tavčarju prišli za ušesa „Gorenjčeve“ uredništvo zaradi Marinkovih člankov. Tudi to ni spravilo katoliškega junaka iz ravnotežja. Póbral je pogumno rokavico in jo zaradi morebitne „zamenje“ vrgel po dr. Peganu odgovornemu uredniku našega lista. Besneči Roland se je tako zagrizel v krvavi boj, da je hotel v svoji sleposti kričeč slučaj, ki se je pripetil v „Pomožni blagajni“, naprtiti „Okr. boln. blagajni“. Od takrat je polagoma ugašala njegova zvezda

celo med ne posebno brihtnimi člani „Meščanske zveze“. Med tem se je izvršil občni zbor bolniške blagajne, po okrajnem glavarstvu so se preiskali naznanjeni slučaj, revidirala se je po zvedencu „Okrajna bolniška blagajna“, in Marinko je postajal od dne do dne manjši, vedno daljši pa njegov nos, katerega je brez potrebe vtilak v zadeve, ki ga niso prav nič brigale. „Gorenjčeve“ odgovorno uredništvo je kmalu prišlo do spoznanja, da z Marinkovimi članki ne bo želo slave pred porotniki, izjavilo je, da ni bralo dotičnih spisov in, da se izogne še drugim neprijetnostim, prevzelo je stroške tiskovne tožbe ter objavilo v predzadnjem „Gorenjcu“ izjavo, v kateri preklicuje vse neopravičene napade na „Okrajno bolniško blagajno“ in nje funkcionarje, g. Vinko Marinko pa je zlezal pod klop in brezpogojno umaknil tiskovno tožbo proti našemu odgovornemu uredniku. Tako je za g. Vinkota neslavno končala ta štirimesečna ljuta borba. Ves titanski boj je bil zaman, vsa agitacija je padla v vodo, zastonj je pisal g. Vinko v potu svojega obraza kilometerske članke v „Gorenjcu“ in nam ne preostaja drugega, kakor podleglemu junaku izreči še enkrat najodkritosrčnejše pomilovanje na žalostnem vspehu.

Pred porotnim sodiščem oproščena. Svoječasno smo poročali, da sta bila obtožena notar marki Bona in odvetnik dr. Mišič iz Gruža radi veleizdaje. Ko so se dne 24. novembra lanskega leta slavilo zmage balkanskih narodov, je imel Bona v mestnem gledališču nagovor, v katerem je protestiral proti razpustitvi občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku. Označil je to kot ustavolomstvo. Dr. Mišič pa je pozivljaj na nadaljnja slavja, četudi preti ječa, kajti iz ječe bo šele zasijala prostost. Radi teh govoric sta bila obtožena veleizdaje, in ker se državni oblasti ni zdelo varno postaviti jih pred poroto v Dalmaciji, so delegirali celovško poroto, ki pa ni našla v omenjenih govorih nič kaznjivega ter oba obdolženca oprostila.

Nemška morala. Nam vsem je še v živem spominu krasni lanski praški zlet Sokola. Videli smo tu dovršenost telovadbe, ki nas je navdajala s ponosom. Tudi pošteni Nemci, ki so bili nalašč odposlani na ta zlet, so odkritosrčno priznavali eksaktnost vseh nastopov in telovadbe. Ni torej čuda, da je prišel neki nemški urednik Fritz Groh na pametno misel. Kakor znano se vrši letos v Lipskem nemška turnarska slavnost. Za to slavnost izhaja poseben časopis. In v tem časopisu je priobčil gori imenovani Groh neko sliko, ki naj bi predstavljala nemške turnarje. Ker se pa ti nemški vitezi ne morejo kosati s Sokoli, si je Groh pomagal na prav enostaven način. Vzel je sliko lanskega praškega sokolskega zleta, izrezal načelnika ter prilepil na to mesto nemškega načelnika. Na sliki se natančno razločijo Sokoli, ki na ta način paradirajo kot nemški turnarji. Čehi so pa to ukradeno sliko reproducirali na razglednicah, da ostane tudi še poznejšim rodovom dokaz nemške morale.

Čudežna Johanca . . . Pa je nekje na Gorenjskem umrl kmet, ki je zapustil veliko premoženja. A duh njegov ni našel miru v grobu in hodil je strašit nazaj na ta grešni svet. Strašil pa je samoobsebi v svoji prejšnji domačiji in prav posebno je trpinčil mlado domačo deklo. Strašil, grozil in nalagal je molitve v spokorjenje grešnih duš. Šest rožnih vencev naj bi molil vsak. In podvrgli so se trudopolnemu delu in molili na vse pretege tri rožne vence zvečer in tri rožne vence zjutraj. A stvar jih je upešala. Domolili niso dolgih rožnih vencev. V tem obupu so se obrnili zaupno na čudežno Johanco v Vodich za svet, kako se znebiti nadležnega strahu. In hitro je bila s svetom pri roki. Za 30 maš naj bi dali in nepretrogoma jih bi morali poslušati v Rakovniku pod Ljubljano. Če bi pa še to ne pomagalo, naj bi napravili skupno božjo pot na Brezje, na Dobrovo in v Velesovo. Ko bi pa še to ne pomagalo, naj gredo v Lour. In glej, komaj so se maše dobrale in so bile tudi plačane, je strah odnehal v veliko veselje vseh prizadetih. Le mlada domača dekla hodi nekako otožno okoli. Je li to posledica strahu, ali žalost po „troštu“ — mladega kmečkega soseda . . .

Poročila se je minoli četrtek gđca. Anka Rakovc, hčerka tovarnarja g. I. Rakovca, z gosp. Karl Polakom, inženirjem v Tržiču. Na predvečer je mladoporočencema pel pevski odsek Narodne čitalnice v Kranju, ki je tokrat posebno briljiral s svojimi svežimi in ubranimi glasovi. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

Smrtna nesreča se je pripetila te dni v Naklem. 40 letni posestnik in gostilničar je postavil na čast tamošnjega novomašnika mlaj, katerega je potem tudi sam podiral, pri tem pa našel smrt. Mlaj mu je padel na glavo in ga na mestu ubil. Cerkvene slavnosti v kranjskem okraju so letošnje leto povzročile toliko zla, da ga bode pomnil še mlajši rod, cerkveni mogotci pa bodo obdržali mirno kri in tudi v bodoče še vedno vabili ljudstvo, da naj tudi ob najnezatnejši cerkveni slavnosti postavlja mlaje in strelja z možnarji, naj se pri tem uniči še toliko rodbin, da se le služi rimskemu klerikalizmu in da ostane ljudstvo še vedno v srednjeveški temi in je molzna krava tem brezobzirnim in častihlepnim mogotcem.

Izobraževalni tečaji v Kranju. Pripravljali odsek, kateremu je mestni zastop poveril nalogo, da napravi načrt za izobraževalne tečaje, se je resno lotil svojega dela. Odsek se hoče potruditi, da uredi zadevo tako, kakor bi najbolje odgovarjala krajevnim potrebam mesta Kranja, okolice in Gorenjske sploh. Za danes naj povdarjamo, da so izobraževalni tečaji v prvi vrsti namenjeni za preproste sloje, katerim gmotne razmere ne pripuščajo, da bi svoje otroke pošiljali v druge kraje, da bi tam nadaljevali svojo izobrazbo. Kajpada se razume, da je pri teh tečajih sploh vsakdo dobrodošel. Naše mnenje je, da je mestni zastop pravo pogodil, da se je zavzel za to zadevo, in sklenil tudi gmotno prispevati, da se omogočijo izobraževalni tečaji, ki so vpeljani tudi po drugih malih mestih in povsod jako dobro uspevajo.

IV. zlet Gorenjske sokolske župe se vrši dne 3. avgusta 1913 v Radovljici. — Spored zleta: 1. Ob 1/8. uri zjutraj: Proste tekme članov. — 2. Ob 9. uri dopoldne: Izkušnje za popoldanski nastop. — 3. Ob 11. uri: Stik članstva na telovadšču in urejevanje za sprevod. — 4. Op 1/2.12. uri: Sprevod in pozdrav. — 5. Ob 1. uri: Skupni obed. — 6. Ob 1/4. uri popoldne: Javna telovadba: a) Članice: Proste vaje za III. zlet. — b) Člani: Proste vaje za III. zlet. — c) Moški naraščaj: Skupinske vaje za III. zlet. — d) Članice: Bradlja. — e) Člani: Orodna telovadba. — f) Vzorne vrste. — g) Nastop gostov. — h) Članice: Vaje s palicami v četvoricah. — i) Skupine. — Po javni telovadbi velika ljudska veselica. — Pri sprevodu, javni telovadbi in veselici sodeluje sl. godba požarne brambe iz Kranja. — Vstopnina k javni telovadbi in veselici (skupno) na stojišču K 1, na sedežih K 2, samo za veselico 30 vin. — Otroci polovico.

Nesreča. Pretečeni teden je sekala drva kuharica tovarnarja g. K. Polaka. Pri tem se je vsekala v desno koleno tako močno, da so jo morali prepeljati v deželno bolnico v Ljubljano.

Nedeljski počitek v trgovskih obrtih na Kranjskem. Deželna vlada je z razglasom z dne 4. junija 1913, št. 13.394 nekoliko premenila prejšnje odredbe in sicer člen XI, ki se glasi zdaj: 1. V deželnem stolnem mestu Ljubljani in v ostalih v členu II., številni 1. navedenih krajih je, izvzemši v členu XII. navedene izjemne slučaje, ob nedeljah dopuščeno prodajati samo sveže sadje od 7. do 10. ure dopolne. 2. V mestih Kočevje, Kranj in Rudolfovo je ob nedeljah dovoljen nepretrgani obrat vseh trgovskih obrtov, in sicer v Kočevju od 7. ure zjutraj do 12. ure opoldne, v Kranju in Rudolfovom od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne. 3. V mestu Idrija je ob nedeljah dovoljen obrat vseh trgovskih obrtov od 7. ure zjutraj do 12. ure opoldne z izključitvijo tistega časa, ki pade na dopoldansko službo božjo. 4. V vseh ostalih krajih dežele je ob nedeljah praviloma dovoljen obrat vseh trgovskih obrtov od 7. ure zjutraj do 1. ure opoldne, vendar z izključitvijo tistega časa, ki pade na dopoldansko glavno službo božjo. — Opozorjamo na te določbe, ki so že stopile v moč, gg. trgovce v Kranju in okolici, ker so v slučaju neizpolnjevanja določene visoke globe.

Za porotnike, ki bojo pričeli soditi dne 25. avgusta t. l. v Ljubljani o različnih hudodelstvih in najbrže tudi o „kamilcah“ so bili izzrebani sledeči gospodje iz Gorenjskega: Ivan Jalen, lesotržec iz Rateč; Jožef Klofutar, tovarnar iz Tržiča; Ivan Kuralt, posestnik iz Domžal; Jožef Logar, trgovec iz Kranja; Ivan Markež, posestnik iz Bohinjske Bistrice in Fran Sajovic, gostilničar in posestnik v Tacnu.

Cast. g. župniku Petru Bohinjcu v Dupljah. Vaš dopis v zadnjem „Gorenjcu“, katerega ste naslovili na mojo neznatno osebo, ni našel pravega odmeva, in to baš raditega, ker je bil napačno naslovljen. Oče spornega dopisa v „Savi“ nisem bil jaz, ker me isti teden sploh ni bilo doma, in se mi niti sanjalo ni, kake volitve se vrše v Dupljah. Na članek v „Savi“ sem bil opozorjen še-le v Kranju na 50letnici „Citalnice“. Glede dopisnika ste bili torej slabo informirani, gospod župnik, ali pa si je Vaš informator privoščil neslano šalo, ter Vas malo potegnil. Lahko bi dokazal svoj alibi, ali prepričan sem, da boste tudi tako verjeli mojim besedam. In če nisem bil pisec dotičnega članka, potem tudi „osebnega prijateljstva gg. Štularja in Završnika nisem zlorabljal v politično somišljeništvu.“ Vem, kaj Vas je dovedlo do te misli. Predpretekli teden sem obiskal gosp. nadučitelja Završnika. Vi ste ga videli v moji družbi, in samo obsebi umevno sklepali, da sem prišel po informacije. Ali uredzali ste se korenito. Pri njem sem bil le po nekaj cepičev za vrtnice, in o politiki sploh govora ni bilo. Sicer sem pa tudi sam toliko previden, to mi lahko verujete, da, če bi potreboval kakih informacij, jih ne bi iskal pri človeku, ki je odvisen od Vas in Vaše stranke; saj je evidentno, da bi ga na ta način najlažje zamotal v sedanjem času v sitnosti, če bi ga ne spravil še celo ob kruh. Toliko tudi jaz v pojasnilo. Pripominjam samo še to, da do danes niti enemu Dupljancu še nisem storil sile, in tudi Vas bi pustil pri miru, če bi me ne bili izzvali po nepotrebem in — nedolžnem. Kar se

pa tiče „špane“, Vam to igro drage volje prepuščam, Vam in Vašim župljanom. Le vlecite, pri prihodnjih volitvah se bo že pokazalo kdo bo zmagal. Še nekaj. Znani ste mi bili kot jako naobražen mož in prav žal mi je, da še nisem imel te sreče, da bi Vam bil predstavljen. Lahko si mislim, kako težko Vam je bilo poimenovati me samo z mojim priimkom. Ali prepričan sem, da za moje pravo ime niste vedeli, in Vas prosim, da smatrate ta odgovor kot oficijelno predstavljenje. Zameril Vam pa res nisem prav nič; kajti odkritosrčno Vam povem, gospod župnik, da se z dostojnim nasprotnikom prav rad malo popreklim v časopisih. — Z Bogom! Josip Peharec, lekar, asistent.

Stara Loka. Pasjo in mačjo zaprtijo za tukajšno in sosedno občino Škofjo Loko je vendar končno deželna vlada razveljavila. Mudilo se ji posebno ni, ker jej je bilo najbrže na tem, da se postreli kar največ psov in mačk, če tudi so nam ti neobhodno potrebni. In zakaj se je odredila ta nepotrebna zaprtija? Majhno kuže v Virmašah je najbrže našlo na polju liscam nastavljenemu zastrupljeno žival in poginilo, pred tem pa nekoliko ugriznilo gospodinjo. Poklicalo se je živinozdravnika, ki pa ni mogel najti najmanjših znakov stekline, vendar se je poslala glava „preminulega“ psička na Dunaj, da tam učeni možje doženejo steklino. Ti učenjaki studirajo sedaj že meseca ta slučaj, pa menda ravno toliko vedo kakor mi Staroločani. Čudimo se le, da se radi takega nedolžnega slučaja odredijo tako stroge naredbe in se nam konča toliko koristnih mačk. Kdaj bodo že vendar avstrijski birokratje pametni? (Opomba stavca: Nikoli.)

Iz Mavčič nam pišejo: Mavčički občinski odbor tudi hrepeni dobiti red zaslepljenih in duševno omejenih. Ta red se namerava podeliti večini občinskih odborov na Kranjskem za odposlane zaupnice Šuštersiču. To se bodo postavili na katališkem shodu v Ljubljani naši vrli bojevniki. Za vzorec temu redu bi svetovali naslednji motiv: Prva stran naj predstavlja 20. stoletje popolno temno, nasprotna stran pa naj kaže kmeta, ki krmi z lastno roko kravo, medtem, ko kak nekmet može isto. Tujec, ki se bo prilično takrat v Ljubljani mudil, se bo čutil neštevilni množici teh bojevnikov, a ravno tako kot carju Samuelu se mu bo skrčilo srce in otožno bo vzdihnil, ko bo videl mimo sebe korakati trope po 100 mož, ki so slepi in vsak trop slepcev bo vodil človek z zdravimi očmi. Morda je pa naš občinski odbor sklenil dati Šuštersiču zaupnico za to, ker se je gospod deželni glavar podal na pot, ki jo je hodil Nazarejec, ko je namreč učil: če te udari nasprotnik na desno, ponudi mu še levo lice za udarec. Namesto, da naš občinski odbor daje zaupnico Šuštersiču, ki za našo občino še nikdar nič koristnega storil ni, naj rajše poskrbi, da dobi Ljubljanska kreditna banka iste vrednostne papirje v vrednosti 2600 K nazaj, katere je dne 26. aprila 1913. odposlala na krajni šolski svet v Mavčičah kot vadil za nekega podjetnika pri zmanjševalni dražbi zgradbe šole dne 29. aprila 1913. Dotičnih vrednostnih papirjev omenjena Kreditna banka do 15. julija 1913. še ni nazaj prejela, akoravno istemu ponudniku ni bila stavba oddana. To so bolj potrebne stvari gospod bivši okrajni šolski predsednik in občinski svetovalec, kot pa taka zaupnica, koje odmev je oslovski glas.

Velika poletna veselica v Postojnski jami. Letos se vrši prvič velika poletna veselica v Postojnski jami še v nedeljo, dne 3. avgusta. V to svrho bodo vozili ta dan od dveh strani posebni vlaki za polovično ceno v Postojno. Ker bodo prihajali vsi vlaki šele popoldne, je vstreženo p. t. vdeležencem tudi v tem oziru, da lahko obedujejo doma. Da bode veselica sijajna, v to nam jamčijo razne godbe, ki bodo koncertirale po jamskih dvorinah, podzemeljska restavracija in kavarna, uradovanje c. kr. pošte v jami, razne zabave, ples itd. Veselica se vrši ob vsakem vremenu in se prične že ob eni uri popoldne ter traja neprenehoma do 7. ure zvečer, vsled tega se lahko vsakdo po volji in želji pomudi pri raznih zabaviščih ter se kljub temu tudi lahko ogleda vse podzemeljske krasote te svetovnoznane jame.

Sokoli!

10. avgusta t. l. se združimo slovenski Sokoli v prijazni dolenski metropoli! Pokažimo tega dne svoje delo, svojo silo, svoj napredek! Pridite iz vseh strani širne naše domovine, da manifestiramo skupno za svoje pravice, da pokažemo, da smo narod, ki je sposoben za življenje, da smo ljudje, ki nas prepaja in veže ona velika sokolska ideja, ki je prešinila kot svetel žar celo našo domovino in pokazala našem narodu pot v boljšo, večjo bodočnost. Velika vrsta telovadcev in telovadk naj priča s svojim nastopom, da sokolsko idejo tudi praktično udejavljamo, da smo se od svojega zadnjega nastopa povzpeli višje, da smo napredovali in dovršenosti telovadbe, da so se naše vrste zdatno okrepile in povečale. Najsi so ovire še tako visoke, moč in vstrajnost jih morata podreti! Ne miru in počitka, ampak neumornega dela in vstrajnosti! Ne nazaj, ampak naprej in kvišku! Nazdar! Odbor novomeškega „Sokola“.

Književnost.

Zgodbe Napoleonskega huzarja. Izšla je nedavno tega ta 512 strani obsegajoča knjiga, ki jo je spisal A. Conau Doyle in prevel V. Mihajlovič. Izdala jo je založba „Zlatorog“ v Ljubljani. Posamezni oddelki te zanimive knjige so sledeči: Kako je brigadir izgubil uho. Kako je brigadir zavzel Saragoso. Kako se je brigadir udeležil lisičjega lova. Kako je brigadir otel armado. Kako je brigadir ubil „brata“. Kako je imel brigadir kralja. Kako je imel kralj brigadirja. Kako je šel brigadir proti Millefleursu. Kako je imel brigadir usodo Nemčije v žepu. Kako je jezdil brigadir v Minsk. Kako je prišel brigadir v Strašigrad. Kako je brigadir zaslužil medaljo. Kako je hudič izkušal brigadirja. Kako se je brigadir postavljaj na Angleškem. Kako se je brigadir odlikoval pri Waterloo: I. Dogodba v gozdni krčmi. II. Dogodba o devetih pruskih jezdecih. Kakšna je bila brigadirjeva poslednja aventura. — Ta z zdravim humorjem prepojena povest bo gotovo vsem ugajala. Dobi se pri L. Schwentnerju v Ljubljani. Cena broširani knjigi K 3.—, s poštnino K 3-30.

Seznam brezplačnih dijaških prenočišč za leto 1913. Ravnokar je izšla mala lična brošurica pod gorenjim naslovom. Izdala jo je „Jugoslovanska dijaška počitniška zveza“. Vsebuje v treh jezikih pravila zveze, navodila vožnje na srbskih železnih in ogrskih parobrodih in seznam brezplačnih prenočišč.

Razno.

Redl št. 2. Še komaj, da je potihnil kolosalni škandal, ki ga je vzbudila vohunska afera Alfreda Redla na Dunaju in v Pragi, že se poroča o drugem enakem slučaju, ki je v svoji dalekosežnosti enak prvemu. V Roveretu na južnem Tirolskem so aretirali glavnega inženirja Payerja, ki je dolgo vrsto let sem prodajal Italiji vse načrte naših utrdb ob laški meji. Payer sam je napravil načrte za vse te utrbe in mislilo se je, da so nezavzetne. Pri tem pa je lump vse te načrte prodal onemu, proti kateremu so bili zgrajeni. Živel je razkošno, in porabil mnogo več, kakor je mogel zaslužiti, a nikomur ni prišlo na um, da bi kaj sumil. Šele Redlov slučaj je napravil naše vojaške kroge oprezne in jeli so Payerja opazovati. O podrobnostih tega slučaja pišejo brnske „Lidove noviny“ sledeče: Payer je imel svojo rodbino v Brnu. Mesečno je pošiljal svoji ženi 2600 kron in vsak teden se je iz južne Tirolske pripeljal domov, kar ga je veljalo mesečno okroglo 328 kron. Te okolnosti so ga osumile in po večnevem opazovanju se je ta sum potrdil. Dognalo se je, da je vohunsko občeval preko Brna ter uporabljal kot pomočnika svojo soprogo in svojega najstarejšega sina. 8. julija so njegovo soprogo vsled brzogovnega naročila zaprli. Najstarejši sin Payerja pa je že 4. julija izginil brez sledu. Vzel pa je seboj vse obtožilne dokumente. Čudno je, da 20letnega mladeniča niso takoj zaprli, kajti že 2. julija so ponoči detektivi preiskavali hišo. Dne 10. t. m. se je hiša temeljito preiskala. Preiskavi sta prisostvovala dva častnika generalnega štaba. Stanovanje je zavzelo celo drugo nadstropje in je bilo nad vse luksurijozno opremljeno. Komisija je cenila vrednost mobilij na 60.000 kron. V stanovanju so našli celo skladišče biserov in nakitja in nič manj nego 40 hranilnih knjžic, na koje je bilo vloženo 40.000 kron. Našli so tudi mnogo načrtov, ki dokazujejo Payerjevo vohunstvo, dasiravno je nedvomno vzel sin najvažnejše in najobtežilnejše stvari seboj. Škoda, ki jo je povzročila ta špijonaža znaša več milijonov kron. Sreča je le, da ni prišlo z našimi sosedi v zadnjem času do vojne. V vojaških krogih se je smatralo vse te utrbe, ki jih je zgradil Payer, za nedostopne in nezavzetne. Umevno je torej, da so igrate v načrtih avstrijskih generalov najvažnejšo ulogo in da bi bila nastala prava katastrofa, ko bi se bila opirala naša vojna nanje. Preostalo torej ne bo drugo, kakor da Avstrija zgradi nove utrbe, ki bodo stale milijone. In kdo jih bo plačal? Samo in edinole davkoplačevalci.

Vojaške obsodbe. V Olomucu je bila razglašena obsodba onih dragoncev, ki so ob priliki transporta iz Pardubic na gališko mejo kazali znake upora. Obsojeni so bili že koncem marca. Vsled pritožbe je sodba šele sedaj končana. Vsega skupaj je bilo obsojenih 70 dragoncev na 120 let ječe. Med njimi sta bila obsojena dva na smrt, kazen se je pa spremila v težko ječo 8 in pol, oz. 8 let. Drugi so dobili 7, 6 ali 4 leta. Nekateri po več mesecev strogega zapora. — Iz Mostarja pa se poroča: Koncem novembra minolega leta je odšel večji oddelek rezervistov praškega infanterijskega polka št. 102 iz Benešava v Mostar. Na kolodvoru v Benešavi je praporščak, ki je vodil transport, izdal nek ukaz, katerega rezervisti, sledeč nekaterim rezervnim častnikom, niso izpolnili. Zato so bili sedaj obsojeni: narednik Peteršilka na tri leta, korporal Hredliczka in infanterist Wanaczek na dve leti ječe, 67 rezervistov je dobilo po 20 dni strogega zapora in 33 rezervistov po 15 dni poostregega zapora.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož **Makso Zaloker, Ljubljana, Krakovski nasip št. 26**, so dosegle dosedaj povsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. 50 26-18

Gospodinje, hčerke in kuharice!
POZOR!

Predavanja za sveže konzerviranje sadja, zelenjave, gob, raznovrst. mesa in drugih živil za domačo porabo s slovečimi „WECK-ovimi pripravami“,

se bodo vršila:

dne 7. avgusta 1913 v Kranju v gostilni gospe Mar. Mayr, dne 8. avgusta v Trziču in 9. avgusta v Škofji Loki. Povsod z začetkom ob 3. uri popoldne. Kraj predavanja se bo naznanil na lepakih in povabilih.

Franc Dolenz

Zastopnik za „WECK-ove priprave“ za Kranj in okolico. Trgovina s špecerijo itd.

Prevozno podjetje za Kranj in okolico

je v Kranju, Kokriško predmestje pri „Zvezdi“.

Tam se prejema vsa tozadevna naročila.

FRANC KURALT.

Redka nakupna prilika!

103 Prodalo se bo v kratkem času 4-4

lepo posestvo

35 oralov, gospodarsko poslopje v dobrem stanu. Četrť ure oddaljeno od Kranja.

Pojasnila daje proti znamki za odgovor JOSIP NOVAK, Jama, p. Stražišče pri Kranju.

Trgovske zavitke!

Priporoča

Biskarna „Sava“ v Kranju.

Pozor, kupovalci!

Nova trgovina v Kranju s špecerijskim blagom, oljnatimi in suhimi barvami, deželnimi pridelki, moko, otrobi, žganjem, steklom, kuhinjsko in emajlirano posodo.

Kdor hoče kupiti dobro in sveže blago, naj se potrudi v trgovino

Osvald Dobeic, Kranj

93 29-7

Glavni trg (pri Krisperju.)

kjer se prepriča vsak, da je tamkaj res dobro in točno postrežen. — Posebno se priporočam gostilničarjem in nevestam, da si predno kupijo svoje potrebščine, ogledajo mojo bogato zalogo raznoterega porcelana, križev brez in s pokrivalom, stekla in kuhinske posode po najnižjih cenah!

Najbolj varno naložen denar v celem političnem kraniskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne volge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 325.000 kron.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 $\frac{1}{2}$ % na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam

: **nad 4 milijone kron.** :

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštne**
prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.** 72 10—14

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, specialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-30

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina

17-30

Rudolf Kokalj, Kranj

Priporočam svoja

izvrstna, zjamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Veletrgovina

15-30

A. Adamič :: Kranj

priporoča

galanterijsko, norimberško in modno blago,

perilo in pletenine, klobuke, čepice.

Damske pasove.

Velika zaloga otročjih vozičkov in potovalnih kovčkov po tovarniški ceni.

Lastna vrvarna v Ljubljani.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otročjih vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

4 52-30

18-30

Eternit

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-30

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-28

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

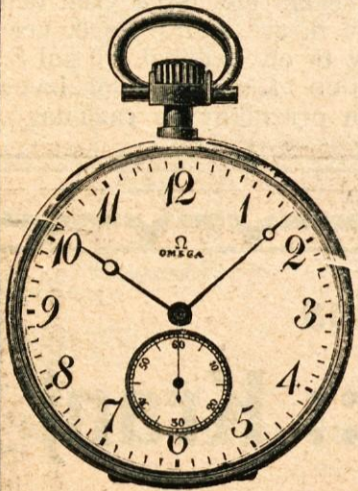
najizborneje in današnjim cenam primerno **naiceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

12-30

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštine prosti.

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, pisma, zavitke, račune, bolete, cirkularji, letake, vabila, lepake, posmrtnice,

jukste, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, troškovniki, brošure, časopisi in sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Semenska ajda črna in siva.

Inkarnat (rdeča detelja)

Veletrgovina J. & A. Majdič, Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portland cement „Salona“ za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Gnojila za ajdo: superfosfat in kostna moka.

Seme gorenjske repe.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju

poprej C. Pleiweiss 10 4-30

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovjšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

poletno sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-30

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4 / 0⁰

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.